

||| månadens epiztel

I epizteln denna gång uppmanas veterinärkåren att anmäla misstänkt smuggling av exotiska djur. Jord-

bruksverket rapporterar vidare om flera fall av EHEC-spridning mellan djur och människor liksom om två aktuella scrapieutredningar. Texten är sammanställd av Madeleine Gertzell, Avdelningen för djurskydd och hälsa, Jordbruksverket.

SMUGGLING AV EXOTISKA DJUR

Under augusti och september i år beslagtogs ovanligt många fåglar (bland annat ett flertal grå jako i privatbil) och sköldpaddor (t ex över 1 000 grekiska landsköldpaddor i en privatbil) inom EU och vid EUs yttre gräns. Dessa djur beslagts då de saknar CITES-tillstånd eller omfattas av EUs övriga artskyddslagstiftning.

Smugglingen är förutom ett artskyddsbrott även ett problem från smitt- och djurskyddsperspektiv. Djuren som smugglas är i regel viltfångade och förvaras ofta ihop med många andra djur under sin färd till slutdestinationen. En hög dödlighet under transporten är inte ovanlig. Det är ibland svårt att avgöra om dödligheten beror på smittsamma sjukdomar eller bristande omvårdnad. Bland beslagtagna fåglar vid EUs gräns har man under de senaste åren hittat djur med aviär influensa, pachecos sjukdom, aviär tuberkulos och psittacine beak and feather disease (PBFD). Reptiler som förts till så kallade "rescue centers" har varit bärare av parasiter, i många fall fästingar, paramyxovirus och olika typer av salmonella. På grund av alla sjukdomar som djuren kommit i kontakt med under resans gång är det ofta inte möjligt att återföra dem till det vilda eftersom de skulle smitta sina artfränder.

Foto: Moise Nicu

Smuggling av hotade djurarter skapar inte bara onödigt lidande och ett allvarligt hot mot arternas överlevnad utan är också ett reellt hot mot vårt goda djurhållsläge.

Dessa smuggelförsök skapar inte bara onödigt lidande och ett allvarligt hot mot arternas överlevnad utan är också ett reellt hot mot vårt

goda djurhälsoläge. Det är därför viktigt att veterinärer som kommer i kontakt med exotiska sällskapsdjur och där djurens ursprung är oklart, är extra noggranna när de undersöker sina patienter. Om man misstänker artskyddsbrott bör man ta kontakt med artskyddshandläggaren på sin länsstyrelse.

SPRIDNING AV EHEC MELLAN DJUR OCH MÄNNISKOR

Vissa typer av verotoxinbildande *Escherichia coli* (VTEC) orsakar allvarlig infektion med EHEC (enterohemorragiska *Escherichia coli*) hos människa. Av de fall som diagnostiseras i landet är omkring hälften smittade i Sverige. Merparten av fallen av EHEC-infektion hos människa brukar inträffa under sensommar och tidig höst.

Om smittskyddsläkare misstänker en koppling mellan djur och ett EHEC-fall hos människa kontaktas läsveterinären och Jordbruksverket. Provtagning utförs i de fall man har en tillräckligt stark misstanke om en sådan koppling och om det gäller en serogrupp som kan ge allvarlig sjukdom hos människa. I de besättningar där provtagning utfaller med positivt resultat får djurhållaren rekommendationer för vidare hantering från myndigheterna eller Svenska Djurhälsovården (för gårdar som ingår i vissa studier om smittan hos djur).

Under 2014 hade det fram till början av oktober rapporterats tio misstankar om smittspridning av VTEC från djur till människa. Sex av fallen avskrevs när provtagningen utföll med negativt resultat eller när man inte hade möjlighet att smittspåra de aktuella djuren.

I ett fall i juni 2014 med VTEC O145 i Skåne fann man en epidemiologisk koppling mellan djurisolat och stammen hos personen som varit sjuk. I ett pågående fall med O121 på Gotland var misstanken först att ett barn hade badat i närheten där djur (nötkreatur) går. Senare framkom att familjen hade haft picknick i en kohage. Det är flera djurhållare som har djur tillsammans i området och alla besättningar kommer att provtas för att leta efter den bakteriestam som patienten hade. Vid ett annat pågående fall på Gotland där personen haft VTEC O157 är den misstänkta smittkällan opastöriserad mjölk som inhandlats på en gård. Besättningen är provtagen men inget slutligt svar finns i skrivande stund. I ett fall på Öland där man påvisat O157:H7 gäller misstanken

smitta via friluftsbad. Provtagning sker för närvarande i flera besättningar i området.

TVÅ KLINISKA MISSTANKAR OM SCRAPIE

Två från varandra fristående scapiemisstankar utreddes under september på SVA. Den ena misstanken rapporterades från slakteriet på Gotland och det andra fallet kom från Västra Götalands län.

SVA kontaktades av en officiell veterinär på slakteriet på Gotland om ett texelfår med centralnervösa symtom. Listerios misstänktes i första hand som orsak till fårets sjukdomsbild men scrapie kunde inte uteslutas utan vidare provtagning. Efter kontakt med Jordbruksverket beslutades att fårets skalle skulle skickas in till SVA för scapieundersökning. Fallet var negativt för scrapie och listeriaundersökningen pågår fortfarande.

Misstanken om scrapie hos en tacka i Västra Götaland uppkom eftersom djuret visat symtom på tilltagande klåda sedan slutet av augusti. Den treåriga tackan kliade sig konstant och hade på grund av klådan såriga och hårlösa hudpartier. Hon hade dessutom tappat i hull. Tackan avlivades efter beslut av Jordbruksverket och transporterades till SVA för obduktion och provtagning för scrapie. Undersökningen för scrapie var negativ och misstanken kunde avskrivas. Inget som kunde förklara klådan hittades makroskopiskt vid obduktionen men histologisk undersökning pågår.

EU-ansökan om scapiefri status

Fallen är exempel på den kliniska övervakning av scrapie som görs av veterinärer i fält och på slakterier runt om i landet. Den utgör en viktig del i den totala scapieövervakningen där också djur över 18 månader rutinmässigt undersöks vid obduktion och vid destruktionsanläggningar. Den sammanlagda övervakningen ligger till grund för en ansökan om frihet från scrapie, eller mer korrekt uttryckt "negligerbar risk", som Sverige i augusti i år skickade till EU-kommissionen. Om vi får sådan status innebär det att vi fortsatt kan ställa krav för att förhindra införsel av scapiemittade djur vid import, men också att vi får en underlättad export.

Om vi skulle uppnå "negligerbar risk" måste vi ändå visa att vi har en fungerande övervakning. Därför ska veterinärkåren även fortsättningsvis anmäla alla misstankar där man inte kan utesluta scrapie. ■

■ ■ Telefonnumret till SVAs epizootologjour är 018-67 40 01.

■ ■ Detta nummer kan enbart användas då SVAs växel är stängd, dvs utanför ordinarie arbetstid. Epizootijouren ger råd och hjälp till veterinärer vid misstanke om epizootisjukdom. Provsvar eller allmänna råd kan inte ges på detta nummer.